

Koncernavdelning data och analys

Västra Götalandsregionen

2017-03-17

Västra Götalands mest kulturella stad

- kulturindex för större städer i Västra Götaland med nationell utblick

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen är en ledande kulturregion genom målmedvetna satsningar och landets största regionala kulturbudget. Att deltagandet i kulturlivet ska öka är ett prioriterat mål. Hur ser då invånarnas kulturvanor ut och skiljer de sig åt inom Västra Götaland och i Sverige som helhet?

Syftet med denna rapport är att sammanfatta och jämföra resultaten från *Kulturen och staden* från 2011 av Rudolf Antoni och *Kulturvanor i svenska städer* från 2016 av Josefine Bové för fem städer i Västra Götaland, men med nationell utblick. Dessutom kompletteras rapporten med en översikt över kulturvanor och där det är möjligt med publik- och besöksstatistik för scenkonst, biografer, bibliotek och museer. Slutligen diskuteras resultaten i ljuset av regionala och kommunala kultursatsningar.

Kvinnor är mer kulturaktiva än män

Allmänhetens intresse för kultur förändras långsamt över tid. De i särklass mest populära kulturaktiviteterna är att lyssna på musik, läsa böcker, gå på bio och besöka museum. Generellt är det något fler kvinnor än män som ägnar sig åt olika kulturaktiviteter, både vad gäller besök på kulturinstitutioner och att själv utöva kultur i olika former. Störst skillnad är det i teatersalongerna, medan att besöka museum är den mest jämställda kulturaktiviteten.

Lund och Stockholm har Sveriges mest kulturellt aktiva invånare

Lund och Stockholm är Sveriges mest kulturella städer följt av Uppsala, Göteborg och Malmö. Resultaten speglar att ålder, utbildningsnivå och närhet till utflyktsmål påverkar kulturvanor. Att storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö ligger i topp är inte förvånande. Både Lund och Uppsala är utpräglade universitetsstäder med ung och välutbildad befolkning.

Göteborg är konsertstad, Borås är biblioteksstad och Uddevalla är museistad

Hur står sig då övriga fyra städerna i Västra Götaland nationellt när det gäller kulturellt aktiva invånare? Sammantaget förbättrar Uddevalla och Borås sina placeringar, medan Trollhättan och Skövde försämrar sina placeringar.

Uddevalla klättrar till plats 15 från 22 i Sverige och intar andra plats i Västra Götaland över andelen kulturellt aktiva invånare. I Borås var andelen kulturellt aktiva invånare tidigare lägst i Västra Götaland, men hamnar nu på tredje plats. Trollhättan hamnar på fjärde plats och Skövde halkar ned från andra plats till sista plats över andelen kulturellt aktiva invånare i Västra Götaland.

Sammantaget kan sägas att Göteborg har en kulturellt aktiv befolkning inom samtliga kulturvanor och är ledande i Sverige avseende pop/rock konserter. Borås utmärker sig nationellt som biblioteksstad och Uddevalla som museistad. Skövde hamnar högt i bioligan. Trollhättan utmärker sig inte inom något område, men invånarna besöker bibliotek och museer något mer frekvent relativt övriga kulturvanor.

Behov av mer kunskap om andelen som står utanför kulturlivet

Det finns dock behov av att fortsätta undersöka och analysera hur invånarnas kulturvanor i allmänhet och läsvanor i synnerhet förändras över tid, särskilt om andelen invånare som svarar ”Ingen gång” minskar eller ökar. Minst lika intressant som att undersöka kulturvanor, är att få mer kunskap om andelen som står utanför kulturlivet ökar eller minskar.

Osäkerhet i resultat och bör ses som inspiration till diskussion

Resultaten i denna rapport bör ses som inspiration till diskussion, snarare än absoluta sanningar. Detta mot bakgrund av att det är osäkerhet när det gäller jämförelser över tid. Vidare är det enbart ett fåtal kulturvanor som inkluderats i denna rapport. Dessutom fokuserar analysen enbart på frekventa kulturvanor för de fem större städerna i Västra Götaland och övriga kommuner lämnas därhän. Om resultaten sett annorlunda ut om fler eller andra kulturvanor och kommuner inkluderats i analysen är en annan historia.

Resultat för teater, bio, läsa böcker, bibliotek, konserter och museer

Invånarna går mest på **teater** i Stockholm och Malmö och Göteborg hamnar på fjärde plats, där 26 procent går på teater minst två gånger om året. Andelen frekventa teaterbesökare ökar i Västra Götaland, men andelen ökar mer i andra städer i Sverige.

I Stockholm går invånarna mest på **bio**, där nära hälften av invånarna gör minst fyra biobesök om året. Göteborg klättrar till andra plats och Skövde till sjätte plats. Samtliga städer i Västra Götaland förbättrar sina placeringar i Sverige. Antalet biobesök i Västra Götaland varierar mellan 2,5 och 3 miljoner under 2000-talet och minskar således inte över tid, snarare tvärtom.

Hälften av invånarna i Stockholm och Lund **läser böcker** minst en gång i veckan, vilket är högst i Sverige. I Västra Götaland är andelen invånare som läser böcker minst en gång i veckan högst i Göteborg och uppgår till 44 procent och hamnar därmed på nionde plats i Sverige.

Skövde är undantaget som bekräftar regeln om att andelen invånare som ofta besöker **bibliotek** ökar i Västra Götaland. Det är inte förvånande att Västra Götalands mest frekventa biblioteksbesökare bor i Borås som klättrar till andra plats i Sverige, där Umeå intar förstaplatsen. Bibliotekshögskolan ligger i Borås och 41 procent av invånarna besöker bibliotek minst fyra gånger om året. Utlåningen i kommunala bibliotek minskar dock över tid i Västra Götaland såväl som i Sverige som helhet. Resultaten tyder även på att antalet utlånade böcker minskar mer i större städer än i mindre.

Göteborg klättrar till första plats över de städer där andelen invånare som ofta går på **konserter** är högst och därefter följer Stockholm och Malmö. 24 procent av invånarna i Göteborg går på konserter minst två gånger om året. Övriga städer i Västra Götaland halkar ned i pop/rockligan.

I Uddevalla besöker 56 procent av invånarna på **museum** minst två gånger om året, vilket är högst i Sverige. Därefter följer Stockholm, Lund och Göteborg hamnar på fjärde plats. Det finns flest museer i Göteborg, men Bohusläns museum i Uddevalla lockar flest besökare i Västra Götaland. I Borås finns flera museer som lockar många besökare och det är därför något förvånande att staden hamnar först på plats 26 i museiligan.

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	5
2. Kulturvanor i Västra Götaland	6
2.1 Kulturvanor i SOM undersökningarna.....	6
2.2 (O)lika kulturvanor?	7
2.3 Frekventa kulturvanor	9
3. Kulturindex för större städer i Västra Götaland	10
3.1 Teaterligan	10
3.2 Bioligan	12
3.3 Bokläsningssligen	15
3.4 Bibliotekssligen	17
3.5 Pop/rockligan	20
3.6 Museiligan.....	21
3.7. Kulturindex i Västra Götaland med nationell utblick	23
4. Regionala och kommunala kultursatsningar	24
4.1 Sveriges ledande kulturregion.....	24
4.2 Kommunala kultursatsningar varierar.....	26
5. Avslutande kommentarer	28
Västra Götalands mest kulturellt aktiva invånare	28
6. Litteraturlista och datakällor	31

1. Inledning

Kultur spelar en central roll i Västra Götalandsregionen och det prioriterade målet är att deltagandet i kulturlivet ska öka. Kultur är en grundförutsättning för aktiva och engagerade invånare och delaktighet bidrar till demokratisk utveckling. Kultur har även ekonomisk potential och är av avgörande betydelse för Västra Götalands attraktivitet. Om ett spännande kulturutbud saknas uteblir också besök och inflyttning av individer som bidrar till den regionala dynamiken.

Hur ser då invånarnas kulturvanor ut och skiljer de sig åt inom Västra Götaland och i Sverige som helhet?

Dessa frågor besvaras i en rapport av Rudolf Antoni, *Kulturen och staden*, från 2011, där han presenterar ett kulturindex för 34 större städer i Sverige utifrån resultat från undersökningar från SOM institutet vid Göteborgs universitet från 2004-2008 (SOM = Samhälle, Opinion, Media).¹ I en rapport från SOM institutet från 2016:34, *Kulturvanor i svenska städer* av Josefine Bové, presenteras kulturindex för åren 2011-2015.² Rapporten från SOM institutet beställdes av kulturchefen i Västra Götalandsregionen hösten 2016.

Syftet med denna rapport är att sammanfatta och jämföra resultaten från *Kulturen och staden* från 2011 och *Kulturvanor i svenska städer* från 2016 för fem städer i Västra Götaland, men med nationell utblick. Rapporten inleds även med en översikt över kulturvanor i Västra Götaland utifrån tidigare rapporter från SOM institutet. Där det är möjligt kompletteras även statistiken med publik- och besöksstatistik för scenkonst, biografer, bibliotek och museer. Dessutom diskuteras resultaten i ljuset av regionala och kommunala kultursatsningar.

Det är dock stor osäkerhet i statistiken och framförallt när det gäller jämförelser över tid. Tabellerna som presenteras i denna rapport av kulturindex för större städer bör därmed ses som inspiration till diskussion, snarare än absoluta sanningar.

¹ *Kulturen och staden* av Rudolf Antoni från 2011 kan laddas ned på följande länk:

http://www.fastighetsagarna.se/MediaBinaryLoader.axd?MediaArchive_FileID=ed947d1c-3511-4779-aa14-d17df360b050&FileName=Kulturen+och+staden%5B1%5D.pdf

² *Kulturvanor i svenska städer* av Josefine Bové, SOM rapport 2016:34, kan laddas ned på följande länk:

http://som.gu.se/digitalAssets/1608/1608678_kulturvanor-i-svenska-st--der.pdf

2. Kulturvanor i Västra Götaland

2.1 Kulturvanor i SOM undersökningarna

Årliga enkätundersökningar från SOM institutet

SOM institutet vid Göteborgs universitet genomför årligen enkätundersökningar till personer mellan 16 - 85 år via post och web (SOM = Samhälle, Opinion, Media). Svarsfrekvensen är relativt hög, men med en sjunkande trend och uppgick 2015 till 51 procent i den nationella SOM undersökningen.

”Sedan SOM institutets grundande i mitten av åttiotalet har vanor varit en viktig del av undersökningsinriktningen. Opinioner och attityder kan svänga hastigt och oförutsägbart, men generellt är vanor något som inte förändras lika snabbt.” (Vision Västra Götaland, SOM rapport 2016:36, sidan 20)

Flera frågor om kulturaktiviteter

I SOM undersökningarna ställs följande fråga: Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande? Därefter följer flera aktiviteter, varav följande med relevans för denna rapport: ”Läst någon bok”, ”Besökt bibliotek”, ”Gått på teater”, ”Gått på bio”, ”Gått på rockkonsert/popkonsert”, ”Gått på museum”. Svarsalternativen är följande: ”Ingen gång”, ”Någon gång de senaste 12 månaderna”, ”Någon gång i halvåret”, ”Någon gång i kvartalet”, ”Någon gång i månaden”, ”Någon gång i veckan”, ”Flera gånger i veckan”.

Urval av 34 större städer i Sverige

Urvalet av städer i rapporterna av Antoni 2011 och Bové 2016 är baserat på indelningen i kommungrupper av SKL, där 34 storstäder och större städer ingår. För att få ett bra underlag för analyserna i de båda rapporterna har data för åren 2004-2008 respektive 2011-2015 slagits samman. Viktigt att påpeka är att antalet svarande varierar mellan städerna, men också mellan de olika frågorna.

Stor osäkerhet i statistiken

Under arbetets gång uppdagades att jämförelser över tid dock inte är helt tillförlitliga för flera av kulturvanorna, då de båda rapporterna av Antoni och Bové definierar hur ofta de utövas på olika sätt. Exempelvis avser resultaten för att läsa böcker minst en gång i veckan för perioden mellan 2011-2015 och mer sällan för perioden mellan 2004-2008.

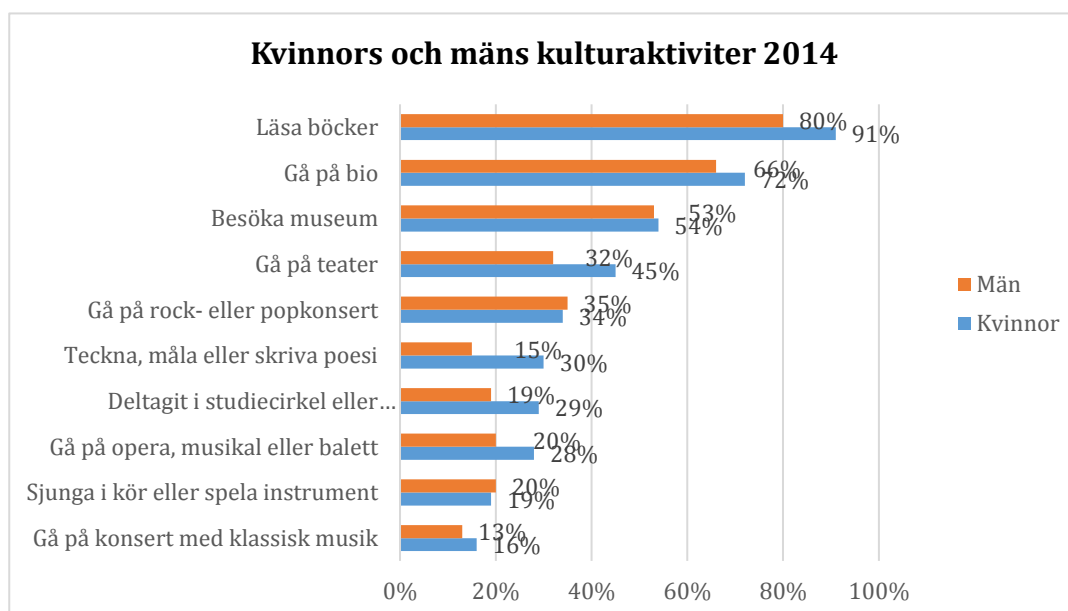
Sammantaget innebär detta stor osäkerhet i statistiken och framförallt när det gäller jämförelser över tid. Tabellerna som presenteras i denna rapport av kulturindex för större städer bör därmed ses som inspiration till diskussion, snarare än absoluta sanningar.

2.2 (O)lika kulturvanor?

”En ung välutbildad kvinna i en större stad är betydligt mer kulturaktiv än en äldre lågutbildad man på landsbygden”, (Kulturvanor, Rapport 2016:1 av Myndigheten för kulturanalys, sid 28)

Kvinnor är mer kulturaktiva än män

Hur ser då invånarnas kulturvanor ut? Jo, allmänhetens intresse för kultur förändras långsamt över tid. De i särklass mest populära kulturaktiviteterna är att lyssna på musik, läsa böcker, gå på bio och besöka museum. Generellt är det något fler kvinnor än män som ägnar sig åt olika kulturaktiviteter, både vad gäller besök på kulturinstitutioner och att själv utöva kultur i olika former. Störst skillnad är det i teatersalongerna, medan att besöka museum är den mest jämställda kulturaktiviteten.

Kommentar: Figuren visar andelen kvinnor och män som svarat ägnat sig åt ovanstående kulturaktiviteter minst en gång om året. **Källa:** Västsvenska SOM-undersökningen 2014 och ”Teckna, måla eller skriva poesi” 2012.

Ålder, utbildningsnivå och närhet till utflyktsmål påverkar kulturvanor

Även ålder påverkar kulturvanor. Yngre personer utövar i högre utsträckning själva kultur i olika former än äldre, såsom teckna, måla eller skriva poesi. Teater, opera och klassisk musik är mer lockande för den äldre publiken, medan de yngre föredrar bio, rock- och popkonserter. (Vision Västra Götaland, SOM rapport 2014:28, sid 28)

”Intressant är att museibesöken är den kategori som bäst förenar västsvenskarna, och här finns knappt några skillnader med avseende på kön eller ålder” (Vision Västra Götaland, SOM rapport 2016:36, sidan 22).

Att ha nära till ett utflyktsmål ökar sannolikheten för ett besök, de som bor i Göteborgsregionen går i högre utsträckning, bio, museum, teater och konserter än i övriga Västra Götaland. (Vision Västra Götaland, SOM rapport 2016:36, sidan 23).

Det finns tydliga tecken på ojämlikhet när det gäller kulturvanor. Invånare med låg utbildning deltar i lägre utsträckning i kulturaktiviteter än de med hög utbildning. Samma

tydliga mönster utkristalliserar sig för social klassbakgrund. Myndigheten för Kulturanalys konstaterar dock följande: *”Utbildningsnivån ser ut att sortera kulturvanorna mer än social klassbakgrund och hushållets inkomster.”*(Kulturvanor, Rapport 2016:1 av Myndigheten för kulturanalys, sid 28)

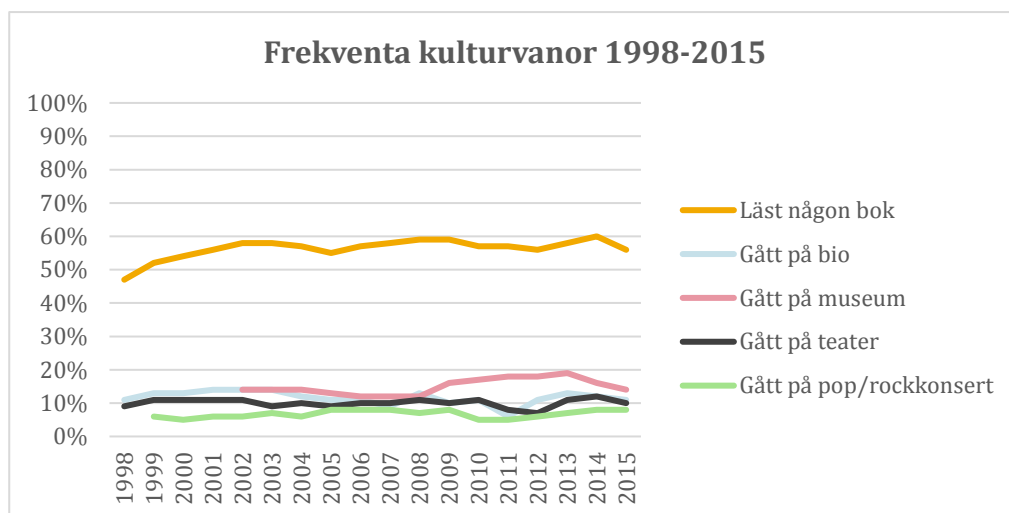
Eget skapande är mer jämlikt

Myndigheten för Kulturanalys konstaterar också att eget skapande är relativt frekvent och mer jämlikt fördelat beträffande utbildningsbakgrund och boendeort:

”Det är tydligt, om än inte förvånande, att dessa aktiviteter relativt sett är vanligare bland dem som bor i glesbygd och på mindre orter, samt bland dem med lägre utbildning eller lägre inkomst, i jämförelse med dem som bor i större tätort och i stad, har en högre utbildning eller högre inkomst. Internetsamhället kan innebära att ytterligare kulturanknutna aktiviteter blir lätt tillgängliga, och det syns i undersökningen när det gäller exempelvis att se på film eller serier via internet. Men vanor som är kopplade till internet är fortfarande i hög grad en åldersfråga: de yngre använder sig av de möjligheterna i klart större utsträckning.”(Kulturvanor, Rapport 2016:1 av Myndigheten för kulturanalys, sid 28)

2.3 Frekventa kulturvanor

När det gäller frekventa kulturvanor är dessa också stabila över tid. Mer än halva befolkningen i Västra Götaland läser böcker minst en gång i månaden. Ungefär 29 procent av västsvenskarna går på bio minst en gång i kvartalet, 14 procent besöker museer, 10 procent går på teater och 8 procent går på pop/rock konsert. Regelbundna biobesök varierar något över tid, men 11 procent av befolkningen gick på bio minst en gång i månaden både 1998 och 2015.

Kommentar: Figuren visar andelen som svarat att de läst någon bok och gått på bio minst en gång i månaden samt gått på museum, teater och pop/rockkonsert minst fyra gånger om året. Källa: SOM rapport 2015:10: *Västra Götaland 2015*, och SOM rapport 2016:36 *Vision Västra Götaland 2016*

Myndigheten för Kulturanalys använder data från SOM institutet och gör intressanta reflektioner och analyser av kulturaktiviteter och hur ofta de utövas i *Kulturvanor, Rapport 2016:1*. Detta gäller dock för befolkningen i Sverige som helhet, men det borde inte vara några större skillnader beträffande Västra Götaland.

”Att lyssna på musik är den vanligaste aktiviteten; ungefär två tredjedelar gör detta flera gånger i veckan. Det är också många som ofta ser på film i någon form, vilket de gör betydligt oftare än de går på bio. Kulturformer som teater, konsert- eller dansföreställningar hör till de aktiviteter som bara en liten grupp tar del av ofta. Grafen visar också att en del aktiviteter som man ganska lätt kan göra själv och i hemmet – t.ex. läsa, fotografera, handarbete eller spela spel – är tämligen frekventa.” (Myndigheten för Kulturanalys, *Kulturvanor, Rapport 2016:1*, sid 13-14)

3. Kulturindex för större städer i Västra Götaland

3.1 Teaterligan

Stad	Placering 2011	Placering 2016	Andel ofta	Kommentar
Stockholm	1	1	36 %	I Sveriges största stad går invånarna mest på teater och andelen som går minst två gånger om året ökar från 33 % till 36 %.
Lund	9	2	29 %	I Lund ökar andelen invånare som går på teater minst två gånger om året från 20 % till 29 % och staden klättrar från nionde till andra plats.
Malmö	2	3	27 %	Malmö bibehåller pallplatsen och andelen invånare som går på teater minst två gånger om året är 27 %.
Göteborg	4	4	26 %	Sveriges andra största stad bibehåller fjärde platsen, men andelen invånare som går på teater minst två gånger om året ökar från 24 % till 26 %.
Skövde	10	15	20 %	I Skövde ökar andelen invånare som går på teater minst två gånger om året från 19 % till 20 %, men halkar trots det ned från plats 10 till 15 i Sverige. Skövde bibehåller dock andra platsen i Västra Götaland över andelen frekventa teaterbesökare.
Borås	29	20	18 %	I Borås ökar andelen invånare som går på teater minst två gånger om året från 14 % till 18 % och staden klättrar från plats 29 till 20 i Sverige. Borås intar numera tredje plats i Västra Götaland över andelen frekventa teaterbesökare.
Uddevalla	17	25	16 %	I Uddevalla minskar andelen invånare som går på teater minst två gånger om året från 17 % till 16 % och halkar ned från plats 17 till 25 i Sverige.
Trollhättan	20	27	15 %	Trollhättan tar över sista platsen i Västra Götaland från Borås över andelen frekventa teaterbesökare. Det är dock sju städer i Sverige som hamnar ännu längre ned på listan. Andelen invånare som går på teater minst två gånger om året minskar från 16 % till 15 %.

Kommentar: Tabellen visar placering 2011 och 2016 av andel invånare som går på teater minst två gånger om året för fem städer i Västra Götaland samt för de tre städer i Sverige där andelen invånare som går ofta på teater är högst. Källa är de nationella SOM undersökningarna 2004-2008 och 2011-2015. Resultaten är tidigare publicerade i *Kulturen och staden* av Rudolf Antoni från 2011 och *Kulturvanor i svenska städer* av Josefine Bové, SOM rapport 2016:34.

Invånarna mest på teater i Stockholm, Lund, Malmö och Göteborg

I Stockholm går invånarna mest på teater och andelen som går minst två gånger om året ökar från 33 % 2011 till 36 % 2016. I Västra Götaland bibehåller Göteborg fjärde platsen, Skövde halkar ned från plats 10 till 15 och Borås klättrar från plats 29 till plats 20. Uddevalla och Trollhättan halkar ned till plats 25 respektive 27.

Frekventa teaterbesökare ökar i Västra Götaland och i Sverige som helhet

I Västra Götaland ökar andelen frekventa teaterbesökare mest i Borås följt av Göteborg och Skövde. I Uddevalla och Trollhättan minskar andelen invånare som går på teater minst två gånger om året marginellt. Slutsatsen blir att andelen frekventa teaterbesökare ökar i Västra Götaland, men att andelen ökar mer i andra städer i Sverige.

Publik till teater i Borås, Göteborg och Uddevalla varierar över tid

Scenkonstinstitution	2014		2015			2016		
	total publik	% barn	total publik	varav barn	% barn	total publik	varav barn	% barn
Borås Stadsteater	18 100	6%	21 800	4 300	20%	24 500	5 800	24%
Folkteatern	23 300	15%	15 600	2 100	13%	23 000	5 100	22%
GöteborgsOperan	212 600	10%	240 600	22 800	9%	221 300	25 300	11%
Göteborgs Stadsteater	102 900	23%	118 000	23 000	19%	93 000	15 400	17%
Regionteater Väst	32 800	83%	26 900	22 800	85%	25 000	19 000	76%
Totalt	389 700	20%	422 900	75 000	18%	386 800	70 600	18%

Kommentar: Tabellen visar publik till föreställningar och konserter både på hemarena och vid turné vid fem scenkonstinstitutioner i Borås, Göteborg och Uddevalla med stöd från Västra Götalandsregionens kulturnämnd. Officiell statistik inom scenkonstområdet saknas för tillfället. Siffrorna är avrundade till jämna hundratal. **Källa:** Kulturdatabasen och årsredovisning 2016 för Västra Götalandsregionens kulturnämnd.

3.2 Bioligan

Stad	Placering 2011	Placering 2016	Andel ofta	Kommentar
Stockholm	1	1	47 %	Stockholm bibehåller första platsen i Sverige som den stad där andelen invånare som går på bio minst fyra gånger om året är högst. Andelen invånare som går ofta på bio är 47 %.
Göteborg	4	2	39 %	Göteborg klättrar till andra plats i Sverige och andelen invånare som går på bio minst fyra gånger om året är 39 %.
Lund	2	3	38 %	Lund bibehåller pallplats i Sverige och andelen invånare som går på bio minst fyra gånger om året är 38 %.
Skövde	13	6	33 %	Skövde klättrar till sjätte plats i Sverige och andelen invånare som går på bio minst fyra gånger om året är 33 %.
Uddevalla	26	12	30 %	Uddevalla intar numera tredje plats i Västra Götaland och klättrar till plats 12 i Sverige över andelen frekventa biobesökare. Andelen invånare som går på bio minst fyra gånger om året är 30 %.
Trollhättan	23	14	28 %	Trollhättan klättrar från plats 23 till 14 i Sverige och andelen invånare som går på bio minst fyra gånger om året är 28 %.
Borås	34	26	24 %	Borås intar sista plats i Västra Götaland, men klättrar till plats 26 i Sverige över andelen frekventa biobesökare. Andelen invånare som går på bio minst fyra gånger om året är 24 %.

Kommentar: Tabellen visar placering 2011 och 2016 av andel invånare som går på bio minst fyra gånger om året för fem städer i Västra Götaland samt för de tre städer i Sverige där andelen invånare som går ofta på bio är högst. Källa är de nationella SOM undersökningarna 2004-2008 och 2011-2015. Resultaten är tidigare publicerade i *Kulturen och staden* av Rudolf Antoni från 2011 och *Kulturvanor i svenska städer* av Josefine Bové, SOM rapport 2016:34. Jämförelser över tid är dock inte helt tillförlitligt, då resultaten avser att gå på bio minst fyra gånger om året för perioden mellan 2011-2015 och troligen mer sällan för perioden mellan 2004-2008.

Invånarna går mest på bio i Stockholm, Göteborg och Lund

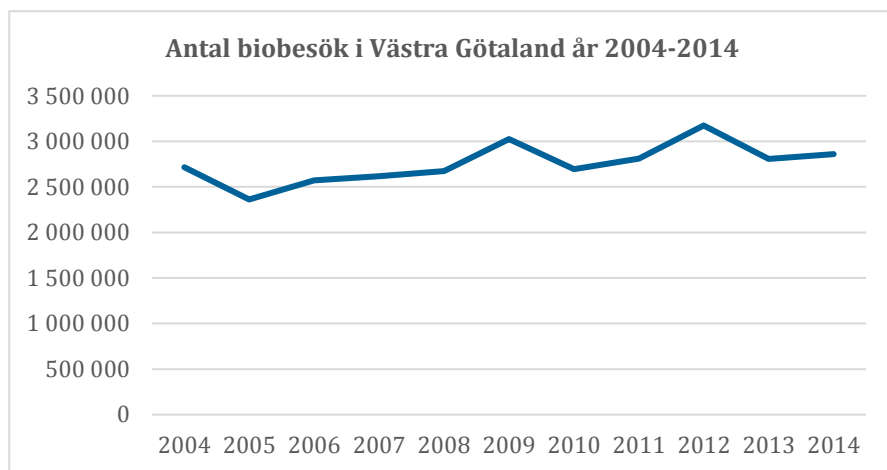
I Stockholm går invånarna mest på bio och andelen som går minst fyra gånger om året är 47 procent 2016. Samtliga städer i Västra Götaland förbättrar sina placeringar i Sverige; Göteborg klättrar till andra plats, Skövde till plats sex, Uddevalla till plats 12 och Trollhättan till plats 14 i Sverige. Borås intar sista plats i Västra Götaland, men klättrar till plats 26 i Sverige.

Osäkerhet i underlaget för jämförelser över tid

Det är dock osäkerhet i befintligt underlag när det gäller att jämföra utvecklingen över tid, resultaten avser minst fyra biobesök om året för perioden mellan 2011-2015 och troligen mer sällan för perioden mellan 2004-2008.³

Biobesök minskar inte över tid

Antalet biobesök i Västra Götaland varierar mellan 2,5 och 3 miljoner under 2000-talet. 2005-2008 är det minst biobesök, medan antalet biobesök når över 3 miljoner 2009 och 2012.

Källa: Svenska Filminstitutet

³ I SOM undersökningarna finns det sju svarsalternativ att välja mellan för olika kulturaktiviteter, se vidare i ”2. Kulturvanor i SOM undersökningarna”. Av rapporten *Kulturen och staden* av Rudolf Antoni från 2011 framgår följande: ”Med ofta menas minst fyra biobesök om året. Det är dock troligt att resultaten egentligen avser att gå på bio mer sällan. Det är inte rimligt att andelen invånare som går på bio minst fyra gånger om året i Göteborg var 52 % mellan 2004-2008 och sedan minskar till 39 % mellan 2011-2015. Detta med bakgrund av att statistiken över frekventa kulturvanor 2004-2014 inte uppvisar så stora variationer, andelen invånare som går på bio minst en gång i månaden i Västra Götaland är 12 % både 2004 och 2014 och andelen är som lägst 9% för 2007 och 2011. (SOM rapport 2015:10: *Västra Götaland*)

1,7 biobesök per invånare i Västra Götaland och Sverige som helhet

I genomsnitt är det i Västra Götaland 1,7 biobesök per invånare 2014, vilket är lika många som genomsnittet i Sverige. Stockholms län har flest antal biobesök i Sverige, både totalt och per invånare. Antalet biobesök ökar i Västra Götaland och Sverige som helhet mellan 2010 och 2014, medan antalet minskar i Stockholm och Skåne.

Region	Biobesök per invånare 2010	Biobesök per invånare 2014	Antal biobesök 2010	Antal biobesök 2014	Förändring i %
Västra Götaland	1,6	1,7	2 695 539	2 807 635	4,2 %
Stockholm	2,4	2,4	5 364 874	5 193 192	-3,2 %
Skåne	1,5	1,4	1 921 849	1 820 763	-5,3 %
Sverige	1,6	1,7	15 822 763	16 281 623	2,9 %

Källa: Svenska Filminstitutet

Flitigaste biobesökare i Göteborg och Skövde, men störst ökning i Uddevalla

I Västra Götaland är biobesöken mest frekventa i Göteborg och Skövde med 3,2 respektive 3,1 besök per invånare 2014. Antalet biobesök minskar dock mellan 2010 och 2014 i Göteborg och Skövde, medan de ökar i Uddevalla, Borås och Trollhättan. Störst är ökningen i Uddevalla som går från 1,6 biobesök per invånare 2010 till 2,5 2014.

Stad	Biobesök per invånare 2010	Biobesök per invånare 2014	Antal biobesök 2010	Antal biobesök 2014	Förändring i %
Göteborg	3,7	3,2	1 818 066	1 754 640	-3,5 %
Skövde	3,4	3,1	168 091	162 234	-3,5 %
Uddevalla	1,6	2,5	80 535	134 150	66,6 %
Borås	1,9	1,9	195 361	201 057	2,9 %
Trollhättan	1,1	1,3	59 159	73 631	24,5 %

Källa: Svenska Filminstitutet

3.3 Bokläsningsligan

Stad	Placering 2011	Placering 2016	Andel ofta	Kommentar
Lund	3	1	51 %	Universitetsstaden Lund klättrar till första plats över de städer där andelen invånare som läser böcker är högst.
Stockholm	1	2	50 %	Stockholm bibehåller pallplats och numera är det hälften av invånarna som läser böcker minst en gång i veckan.
Nyköping	13	3	50 %	I Nyköping läser hälften av invånarna böcker minst en gång i veckan och staden klättrar till tredje plats i Sverige.
Göteborg	3	9	44 %	Göteborg halkar ned från pallplats till nionde plats och andelen invånare som läser böcker minst en gång i veckan är 44 %.
Uddevalla	22	15	41 %	I Uddevalla är andelen invånare som läser böcker minst en gång i veckan 41 %, och staden klättrar till plats 15 i Sverige.
Borås	31	20	40 %	I Borås är andelen invånare som läser böcker minst en gång i veckan 40 % och klättrar till plats 20 i Sverige.
Skövde	32	21	40 %	I Skövde är andelen invånare som läser böcker minst en gång i veckan 40 %, och klättrar till plats 21 i Sverige.
Trollhättan	18	29	37 %	I Trollhättan är andelen invånare som ofta läser böcker lägst i Västra Götaland och staden halkar ned till plats 29 i Sverige.

Kommentar: Tabellen visar placering 2011 och 2016 av andel invånare som läst någon bok för fem städer i Västra Götaland samt för de tre städer i Sverige där andelen invånare som läser böcker är högst. Källa är de nationella SOM undersökningarna 2004-2008 och 2011-2015. Resultaten är tidigare publicerade i *Kulturen och staden* av Rudolf Antoni från 2011 och *Kulturvanor i svenska städer* av Josefine Bové, SOM rapport 2016:34. Jämförelser över tid är dock inte helt tillförlitligt, då resultaten avser att läsa böcker minst en gång i veckan för perioden mellan 2011-2015 och mer sällan för perioden mellan 2004-2008.

Andelen invånare som ofta läser böcker är högst i Lund och Stockholm

Hälften av invånarna i Stockholm och Lund läser böcker minst en gång i veckan, vilket är högst i Sverige. Göteborg halkar ned från pallplats till nionde plats i Sverige och andelen invånare som läser böcker minst en gång i veckan är 44 procent. När det gäller Uddevalla, Borås och Skövde förbättrar de sina placeringar i Sverige och andelen invånare som läser böcker minst en gång i veckan är drygt 40 procent. I Trollhättan är andelen invånare som ofta läser böcker lägst i Västra Götaland och staden halkar ned till plats 29 i Sverige.

Jämförelser över tid är ej tillförlitligt

Det är dock inte utifrån befintligt underlag möjligt att jämföra utvecklingen av läsvanor över tid för olika städer i Västra Götaland och Sverige som helhet. Detta eftersom resultaten avser att läsa böcker minst en gång i veckan för perioden mellan 2011-2015 och mer sällan för perioden mellan 2004-2008.⁴

Behov av mer kunskap om hur invånarnas läsvanor förändras över tid

Det finns dock behov av att fortsätta undersöka och analysera hur invånarnas läsvanor förändras över tid, särskilt om andelen invånare som svarar ”Ingen gång” minskar eller ökar. Som redan berörts i 2.2 finns det starka samband mellan läsvanor, kön, utbildningsnivå och familjebakgrund. Det vill säga en lågutbildad man med arbetarbakgrund läser i lägre utsträckning böcker än en högutbildad kvinna från tjänstemannahem.

”Att kunna – och vilja – ta del av litteratur i olika former brukar ses som centralt när det gäller utveckling av inte bara det demokratiska samhället utan också av den moderna människan som sådan, att kunna ta del av kulturarvet etc. Omfattande studier av läsvanor och läsförmåga som gjorts under senare år har visat på ett visst sjunkande läsintrasse, men också på ett delvis splittrat mönster när det gäller läsförmågan.” Kulturvanor, Rapport 2016:1 av Myndigheten för kulturanalys, sidan 20

⁴ I SOM undersökningarna finns det sju svarsalternativ att välja mellan för olika kulturaktiviteter. Frågan är följande: Hur ofta har du under de senaste 12 månaderna gjort följande? Därefter följer flera aktiviteter ex följande med relevans för denna rapport: ”Läst någon bok”, ”Besökt bibliotek”, ”Gått på teater”, ”Gått på bio”, ”Gått på rockkonsert/popkonsert”, ”Gått på museum”. Svarsalternativen är följande: ”Ingen gång”, ”Någon gång de senaste 12 månaderna”, ”Någon gång i halvåret”, ”Någon gång i kvartalet”, ”Någon gång i månaden”, ”Någon gång i veckan”, ”Flera gånger i veckan”.

Av rapporten *Kulturen och staden* av Rudolf Antoni från 2011 framgår följande: ”Med ofta menas att man har ”läst någon bok” minst en gång i veckan det senaste året. Det är dock troligt att resultaten egentligen avser att läsa böcker mer sällan. Det är inte rimligt att andelen invånare som läser böcker minst en gång i veckan i Göteborg var 80 % mellan 2004-2008 och sedan sjunker till 44 % mellan 2011-2015. Dessutom visar utvecklingen över tid för andelen invånare som läser böcker minst en gång per månad i Västra Götaland är mellan 47%-60 % mellan åren 1998-2014. (SOM rapport 2015:10: *Västra Götaland*)

3.4 Biblioteksligan

Stad	Placering 2011	Placering 2016	Andel ofta 2016	Kommentar
Umeå	5	1	42 %	Umeå klättrar till första plats över de städer där andelen frekventa biblioteksbesökare är högst. Andelen invånare som besöker bibliotek minst fyra gånger om året ökar från 32 % till 42 %.
Borås	18	2	41 %	Västra Götalands mest frekventa biblioteksbesökare bor i Borås som klättrar till andra plats i Sverige. Andelen invånare som besöker bibliotek minst fyra gånger om året ökar från 27 % till 41 %.
Varberg	21	3	39 %	Varberg är nykomling på pallplatsen i Sverige och andelen invånare som ofta besöker bibliotek ökar från 26 % till 39 %.
Göteborg	4	11	34 %	Andelen invånare som ofta besöker bibliotek ökar från 32 % till 34 %, men Göteborg halkar ned från plats 4 till 11 i Sverige.
Trollhättan	28	12	34 %	Trollhättan klättrar från plats 28 till 12 i Sverige och andelen invånare som besöker bibliotek minst fyra gånger om året ökar från 24 % till 34 %.
Uddevalla	34	22	29 %	I Uddevalla ökar andelen invånare som ofta besöker bibliotek från 19 % till 29 % och staden klättrar till plats 22 i Sverige.
Skövde	23	31	23 %	I Skövde minskar andelen invånare som ofta besöker bibliotek från 26 % till 23 % och staden halkar ned till plats 31 i Sverige.

Kommentar: Tabellen visar placering 2011 och 2016 av andel invånare som besökt bibliotek minst fyra gånger om året för fem städer i Västra Götaland samt för de tre städer i Sverige där andelen frekventa biblioteksbesökare högst. Källa är de nationella SOM undersökningarna 2004-2008 och 2011-2015. Resultaten är tidigare publicerade i *Kulturen och staden* av Rudolf Antoni från 2011 och *Kulturvanor i svenska städer* av Josefine Bové, SOM rapport 2016:34

Mest frekventa biblioteksbesökare i Umeå och Borås

Umeå klättrar till första plats över de städer där andelen invånare som ofta besöker bibliotek är högst, 42 %. Västra Götalands mest frekventa biblioteksbesökare bor i Borås som klättrar till andra plats i Sverige. Resultatet är inte förvånande, eftersom bibliotekshögskolan ligger i Borås. Andelen invånare som besöker bibliotek minst fyra gånger om året ökar från 27 % till 41 %.

Frekventa biblioteksbesökare ökar i Västra Götaland med undantag av Skövde

Skövde är undantaget som bekräftar regeln om att andelen invånare som ofta besöker bibliotek ökar i Västra Götaland. Mest ökar andelen invånare som besöker bibliotek minst fyra gånger om året i Borås och Uddevalla. Det är även stor ökning av frekventa biblioteksbesökare i Trollhättan, från 24 % till 34 % och klättrar från plats 28 till 12 i Sverige. Mer marginell är ökningen i Göteborg och staden halkar ned från plats 4 till 11 i Sverige.

Behov av mer kunskap om andelen invånare som inte besöker bibliotek

I *Kulturvanor*, Rapport 2016:1 av Myndigheten för kulturanalys, konstateras att biblioteksbesöken ser ut att minska något under en tjugoårsperiod. Resultaten ovan visar att detta dock inte gäller frekventa biblioteksbesökare, som med undantag för Skövde, ökar i samtliga städer i Västra Götaland. Det vore därför intressant att i likhet med invånarnas läsvanor, fortsätta att undersöka och analysera hur besök på bibliotek förändras över tid, särskilt om andelen invånare som svarar ”Ingen gång” minskar eller ökar.

Utlåning i kommunala bibliotek minskar över tid

Utlåningen i kommunala bibliotek minskar över tid i Västra Götaland såväl som i Sverige som helhet. Figuren nedan visar att antalet utlånade böcker per invånare var nio år 2002 i både Västra Götaland och Sverige. Därefter minskar det till sju i Västra Götaland och genomsnittet för hela Sverige är åtta utlånade böcker per invånare.

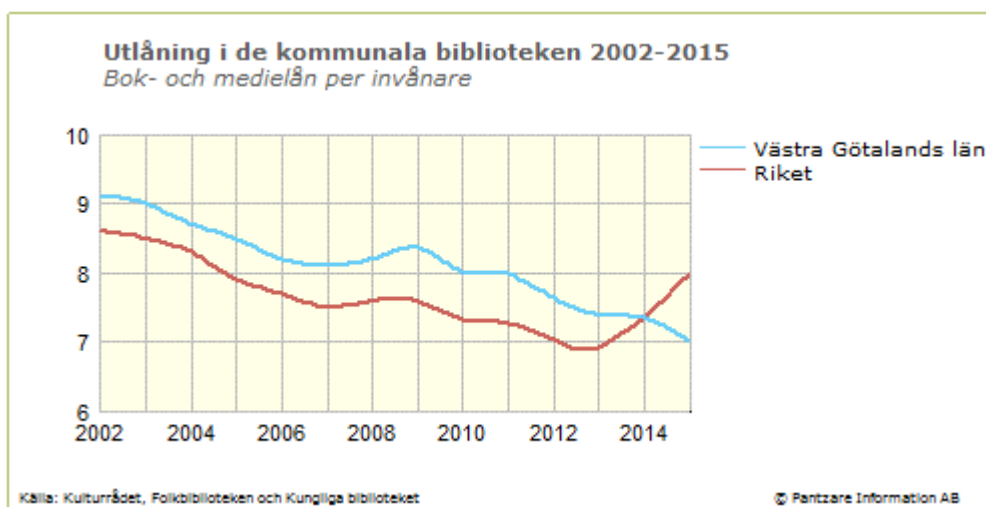

Illustration av regionfakta.com

Härryda, Sotenäs och Borås har flest antal utlånade böcker per invånare

Antalet utlånade böcker per invånare varierar mellan kommuner i Västra Götaland, vilket illustreras av figuren nedan. I Härryda är det 12 utlånade böcker per invånare, vilket är mest i Västra Götaland. Därefter följer Sotenäs och Borås med 11 utlånade böcker per invånare. I Lilla Edet är det fyra utlånade böcker per invånare, vilket är minst i Västra Götaland. Därefter följer sju kommuner med fem utlånade böcker per invånare.

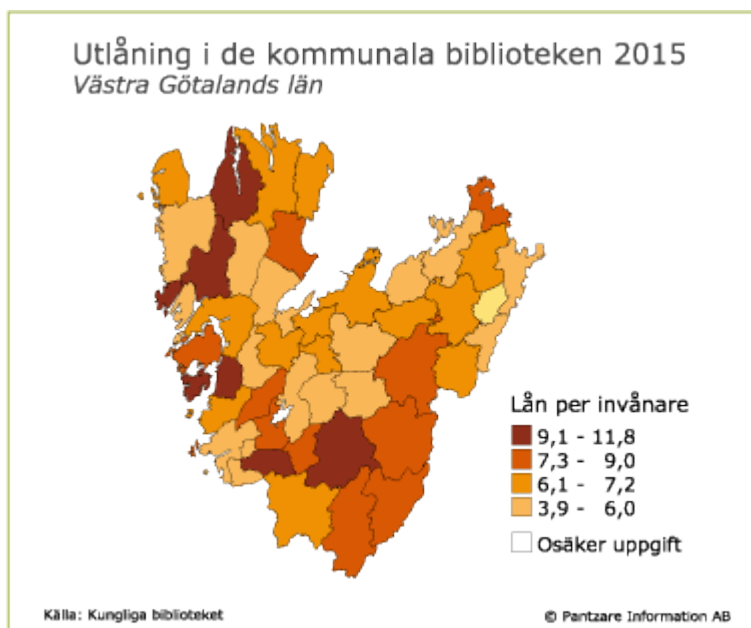

Illustration av regionfakta.com

Utlånade böcker minskar mer i större städer än i mindre?

Hur ser då resultatet ut för de fem städer i Västra Götaland som är fokus för denna rapport? Resultatet presenteras i tabellen nedan. Antalet utlånade böcker per invånare minskar mest i Trollhättan följt av Göteborg. I Skövde minskar antalet utlånade böcker inte i lika stor utsträckning, trots det tidigare resultatet om att andelen frekventa biblioteksbesökare minskar i staden. Med undantag av Skövde minskar antalet utlånade böcker mer i städerna än genomsnittet för Västra Götaland som helhet. Detta tyder på att antalet utlånade böcker minskar mer i större städer än i mindre.

Stad	utlånade böcker per invånare 2002	utlånade böcker per invånare 2008	utlånade böcker per invånare 2015	Procentuell minskning mellan 2002-2015
Borås	14	12	11	21 %
Skövde	8	7	7	12,5%
Trollhättan	11	8	6	45,5 %
Uddevalla	9	8	6	33 %
Göteborg	8	8	5	37,5 %
Västra Götaland	9	8	7	22 %
Sverige	9	8	8	11 %

3.5 Pop/rockligan

Stad	Placering 2011	Placering 2016	Andel ofta	Kommentar
Göteborg	4	1	24 %	Göteborg klättrar till första plats över de städer där andelen invånare som ofta går på konserter är högst. Andelen invånare som går på konserter minst två gånger om året är 24 %.
Stockholm	2	2	23 %	Stockholm bibehåller andra platsen och andelen invånare som går på konserter minst två gånger om året är 23 %.
Malmö	6	3	22 %	Malmö klättrar till tredje plats och andelen invånare som går på konserter minst två gånger om året är 23 %.
Uddevalla	11	21	13 %	Uddevalla intar andra plats i Västra Götaland, men halkar ned till 21 plats i Sverige över de städer där andelen invånare som ofta går på konserter är högst.
Borås	17	22	13 %	I Borås är andelen invånare som går på konserter minst två gånger om året 13 % och staden halkar ned till plats 22 i Sverige.
Skövde	13	30	11 %	I Skövde är andelen invånare som går på konserter minst två gånger om året 11 % och staden halkar ned från plats 13 till plats 30 i Sverige.
Trollhättan	26	33	10 %	I Trollhättan är andelen invånare som ofta går på konserter 10 %, vilket är näst lägst bland städer i Sverige.

Kommentar: Tabellen visar placering 2011 och 2016 av andel invånare som gått på pop/rockkonsert minst två gånger om året för fem städer i Västra Götaland samt för de tre städer i Sverige där andelen frekventa konsertbesökare är högst. Källa är de nationella SOM undersökningarna 2004-2008 och 2011-2015. Resultaten är tidigare publicerade i *Kulturen och staden* av Rudolf Antoni från 2011 och *Kulturvanor i svenska städer* av Josefine Bové, SOM rapport 2016:34. Jämförelser över tid är dock inte helt tillförlitligt, då resultaten avser minst två konsertbesök om året för perioden mellan 2011-2015 och troligen oftare för perioden mellan 2004-2008.

Andelen invånare som går mest på konserter är högst i storstäderna

Göteborg klättrar till första plats över de städer där andelen invånare som ofta går på konserter är högst och därefter följer Stockholm och Malmö. Andelen invånare som går på konserter minst två gånger om året är 24 % i Göteborg.

Flera städer i Västra Götaland halkar ned i pop/rockligan

I Uddevalla och Borås är andelen invånare som går på konserter minst två gånger om året 13 %, men städerna halkar ned till plats 21 respektive 22 i Sverige. I Skövde är andelen invånare som ofta går på konsert 11 % och staden halkar ned från plats 13 till plats 30 i Sverige. I Trollhättan är andelen invånare som ofta går på konserter 10 %, vilket är näst lägst bland städer i Sverige.

Osäkerhet i underlaget för jämförelser över tid

Det är dock osäkerhet i befintligt underlag när det gäller att jämföra utvecklingen över tid, resultaten avser minst två konsertbesök om året för perioden mellan 2011-2015 och troligen oftare för perioden mellan 2004-2008.⁵

3.6 Museiligan

Stad	Placering 2016	Andel ofta
Uddevalla	1	56 %
Stockholm	2	55 %
Lund	3	44 %
Göteborg	4	42 %
Trollhättan	18	28 %
Borås	26	23 %
Skövde	31	17 %

⁵ I SOM undersökningarna finns det sju svarsalternativ att välja mellan för olika kulturaktiviteter, se vidare i ”2. Kulturvanor i SOM undersökningarna”. Av rapporten *Kulturen och staden* av Rudolf Antoni från 2011 framgår följande: ”Med ofta menas att man går på någon pop/rockkonsert minst två gånger om året. Det är dock troligt att resultaten egentligen avser att gå på konserter mer frekvent. Det är inte rimligt att andelen invånare som går på konserter minst två gånger om året i Göteborg var 13 % mellan 2004-2008 och sedan ökar till 24 % mellan 2011-2015. Detta med bakgrund av att statistiken över frekventa kulturvanor 1998-2014 inte uppvisar så stora variationer, andelen invånare som går på konsert minst fyra gånger om året i Västra Götaland varierar mellan 5%-8 % för åren 1998-2014. (SOM rapport 2015:10: *Västra Götaland*)

Mest frekventa museibesökare i Uddevalla och Stockholm

I Uddevalla besöker 56 procent av invånarna på museum minst två gånger om året, vilket är högst i Sverige. Därefter följer Stockholm, Lund och Göteborg hamnar på fjärde plats, där 42 procent är frekventa museibesökare. Övriga städer i Västra Götaland hamnar längre ned i museiligan; Trollhättan på plats 18, Borås på plats 26 och slutligen Skövde på plats 31.

Flest museer finns i Göteborg, men Bohusläns museum lockar flest besökare

I Göteborg finns 14 museer, vilket är i särklass flest enligt en kartläggning av Myndigheten för Kulturanalys, *Museer 2015*, *Kulturfakta 2016:3*. Därefter följer Borås med fyra museer och 108 200 besök 2015. Det är därför något förvinnande att Borås hamnar så långt ned i museiligan. Uddevalla har bara två museer, men har nära 300 000 besökare till museer, vilket är näst flest i Västra Götaland. Förklaringen är att Bohusläns museum är populärt.

Tabellen nedan visar antalet museer och besök i Borås, Göteborg, Skövde, Trollhättan och Uddevalla. Viktigt att betona är att det är brister i statistiken och olika definitioner har använts genom åren. Sammantaget innebär detta att statistiken är förenad med stor osäkerhet och utvecklingen över tid bör tolkas med försiktighet.

Stad	Antal museer	Besök 2003	Besök 2007	Besök 2011	Besök 2015
Göteborg	14	653 400	710 700	1 104 000	919 300
Borås	4	66 900	105 100	118 600	108 200
Skövde	3	36 800	34 800	saknas	49 900
Uddevalla	2	318 300	292 400	291 100	299 000
Trollhättan	1	saknas	saknas	saknas	26 950

Kommentar: Följande museer ingår i kartläggningen av Myndigheten för Kulturanalys. Siffrorna är avrundade till jämna hundratal.

Göteborg: Aerozeum, Emigranternas hus, Konstmuseum, Stadsmuseum, Idrottsmuseum, m/s Stormprincess Maritiman, Medicinhistoriska museet, Nostalgicum, Röhsska museet, Sjöfartsmuseet, Volvo museum, Världskulturmuseet. Röda Sten Konsthall ingick inte i kartläggningen, men har lagts till i efterhand för 2015. För museer med regionalt stöd har statistiken kontrollerats med regionala statistikdatabaser. Åtta av dessa museer ingår i beräkningarna av antalet besökare 2003-2015. Svartsbortfall för enskilda år och museer har kompenserats för att öka jämförbarheten över tid.

Borås: Konstmuseet, Textilmuseet, Borås museum, Vagnshistoriska museet. De första tre av dessa museer ingår i beräkningarna av antalet besökare 2003, 2009, 2011 och 2015.

Skövde: Föreningen Vallby Sörgården, Konsthallen i Skövde Kulturhus, Stadsmuseet, den första redovisar enbart besök för 2015. Besök för de senare museerna avser 2003, 2008 och 2014.

Uddevalla: Bohusläns museum och Sveriges sjömanshusmuseum, den senare redovisar enbart besök för 2015. **Trollhättan:** Saab Car Museum

3.7. Kulturindex i Västra Götaland med nationell utblick

Stad	Placering 2011	Placering 2016	Kulturindex	Kommentar
Lund	1	1	91,2	Lund är Sveriges mest kulturella stad, men delar den numera med huvudstaden.
Stockholm	3	1	91,2	Sveriges största stad klättrar från tredje plats till första plats över andelen kulturellt aktiva invånare.
Uppsala	4	3	89,2	Uppsala klättrar från fjärde plats till pallplats över andelen kulturellt aktiva invånare.
Göteborg	2	4	87,7	Sveriges andra största stad halkar ned till en fjärde plats, men intar fortfarande en ledande ställning i Västra Götaland.
Uddevalla	22	15	55,9	Uddevalla klättrar till plats 15 från 22 och intar andra plats i Västra Götaland över andelen kulturellt aktiva invånare.
Borås	29	19	46,1	Den andra största staden i Västra Götaland går från plats 29 till 19 i Sverige över andelen kulturellt aktiva invånare. I Borås var andelen kulturellt aktiva invånare lägst i Västra Götaland, men hamnar nu på tredje plats.
Trollhättan	24	26	37,7	Trollhättan halkar ned till plats 26 från 24 i Sverige över andelen kulturellt aktiva invånare och hamnar nu näst sist i Västra Götaland.
Skövde	20	28	37,3	Skövde halkar ned från andra plats till sista plats över andelen kulturellt aktiva invånare i Västra Götaland. Fem städer i Sverige hamnar ännu lägre ned på listan.

Lund och Stockholm har Sveriges mest kulturellt aktiva befolkning

Resultaten från 2011 visar i korthet att Lund då hade landets mest kulturellt aktiva befolkning, tätt följt av Göteborg på andra plats. Stockholm kommer först på tredje plats. Resultaten från 2016 uppvisar en del förändringar. Lund delar numera förstaplatsen med Stockholm som Sveriges mest kulturella stad följt av Uppsala, Göteborg och Malmö.

Uddevalla och Borås förbättrar sina placeringar

Uddevalla klättrar till plats 15 från 22 i Sverige och intar andra plats i Västra Götaland över andelen kulturellt aktiva invånare. Borås går från plats 29 till 19 i Sverige över andelen kulturellt aktiva invånare. I Borås var andelen kulturellt aktiva invånare lägst i Västra Götaland, men hamnar nu på tredje plats.

Trollhättan och Skövde försämrar sina placeringar

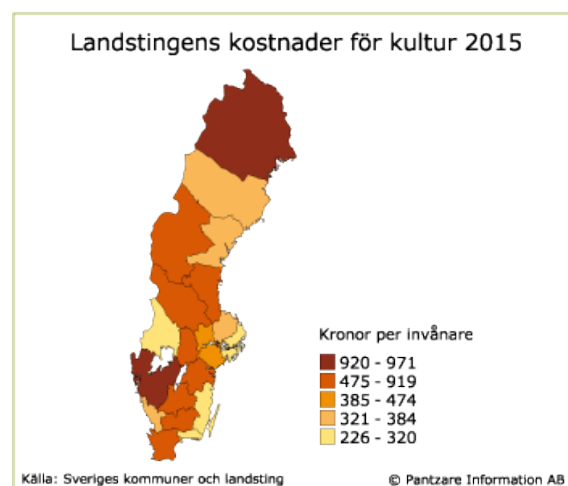
Trollhättan halkar ned till plats 26 från 24 i Sverige över andelen kulturellt aktiva invånare och hamnar nu näst sist i Västra Götaland. Skövde halkar ned från andra plats till sista plats över andelen kulturellt aktiva invånare i Västra Götaland.

4. Regionala och kommunala kultursatsningar

4.1 Sveriges ledande kulturregion

Kultur spelar en central roll i Västsverige. Det märks genom målmedvetna satsningar och landets största regionala kulturbudget, både i kronor och ören och utslaget per invånare. En jämförelse mellan regionerna i landet, visar att Västra Götaland har en ledande ställning.

Västra Götalandsregionen satsar 970 kr per invånare på kultur. Detta kan jämföras med Region Skåne som satsar 592 kr och Stockholms läns landsting som satsar 226 kr. Genomsnittlig satsning på kultur för samtliga landsting är 501 kr per invånare. Detta avser driftskostnader för kultur. Nettokostnader för kultur uppgår till 582 kr i Västra Götaland och genomsnittlig satsning för samtliga landsting är 362 kr (Källa SKL, Tabellbilaga + E + 2015_160923).

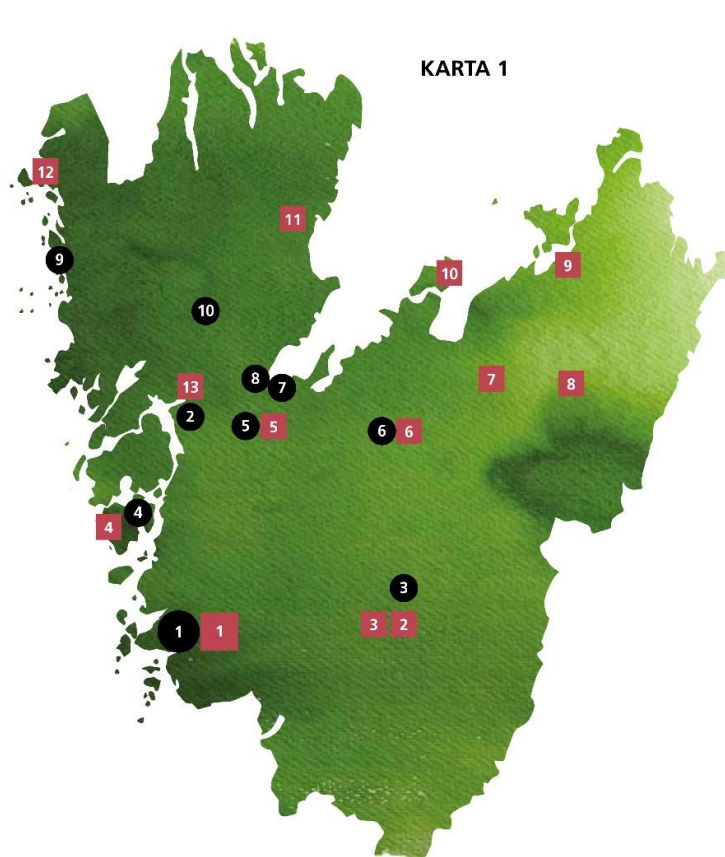

En stor del av de regionala satsningarna går till kulturinstitutioner med nationell och internationell lyskraft, de största är GöteborgsOperan och Sveriges nationalorkester Göteborgs Symfoniker. Värt att nämna är även Film Väst, som skapat förutsättningar för att synliggöra Västsverige på vita duken. Nordiska Akvarellmuseet, Läckö Slott och hållristningarna i Tanum lockar många besökare både inom och utanför Västsverige.

Också utanför de stora kulturinstitutionerna finns ett rikt kulturliv med bredd och spets och de regionala satsningarna innefattar även stipendier till konstnärer och stöd till civilsamhällets aktörer, däribland för att välkomna flyktingar med kultur. Civilsamhället är en viktig arena för ökad delaktighet i samhället.

Västra Götalandsregionen ger stöd till 21 folkhögskolor och 11 studieförbund som engagerar brett och skapar därmed förutsättningar för kultur och bildning med bredd och djup. Här får invånare möjlighet att läsa allmänna kurser, men också att själva skapa, forma, spela, sjunga och dansa.

Kulturell infrastruktur i Västra Götaland – ur Västra Götalands regionala kulturplan 2016-2019

● VERKSAMHETER MED UPPDRAGSBASERAT VERKSAMHETSSTÖD

*Bolag och förvaltningar
som är belägda av Västra
Götalandsregionen.*

- 1 GöteborgsOperan AB
- Göteborgs Symfoniker AB
- Göteborgs Folkhögskola
- Kultur i Väst
- Agnesbergs folkhögskola
- 2 Regionteater Väst AB
- 3 Fristads Folkhögskola
- 4 Billströmska Folkhögskolan
- 5 Film Väst AB
- 6 Vara Folkhögskola
- 7 Konstenheten
- 8 Västarvet
- 9 Grebbestad Folkhögskola
- 10 Dalslands Folkhögskola

■ VERKSAMHETER MED LÅNGSIKTIGA UPPDRAG

- 1 Göteborg Film Festival
- Röda Sten Konsthall
- Folkteatern
- KulturUngdom
- TILLT
- Riksteatern Väst
- Nätverkstan
- Kulturakademin Trappan
- 2 Borås Stadsteater
- Borås Konstmuseum
- 3 Textilmuseet
- 4 Nordiska Akvarellmuseet
- 5 Innovatum
- 6 Vara Konserthus
- 7 Västergötlands museum
- 8 Skövde konstmuseum
- 9 Hantverkslaboratoriet och Dacapo
- 10 Läckö Slott
- 11 Dalslands konstmuseum
- 12 Konsthallen Lokstallet
- 13 Bohusläns museum

4.2 Kommunala kultursatsningar varierar

Kommunala kultursatsningar 2015

Kommunerna i Västra Götaland satsade 2015 i genomsnitt 1 108 kronor per invånare på kultur, som avser stöd till kulturella föreningar, studieorganisationer, museer, bibliotek samt musik- och kulturskola. Detta är något lägre än genomsnittet för samtliga kommuner i Sverige som är 1 160 kronor per invånare. Kommunernas kostnader för kultur varierar mycket mellan de enskilda kommunerna. I Västra Götaland satsar Vara mest, 1 983 kronor per invånare, följt av Trollhättan och Borås. Gullspång satsar minst, 688 kronor per invånare följt av Lysekil och Götene.

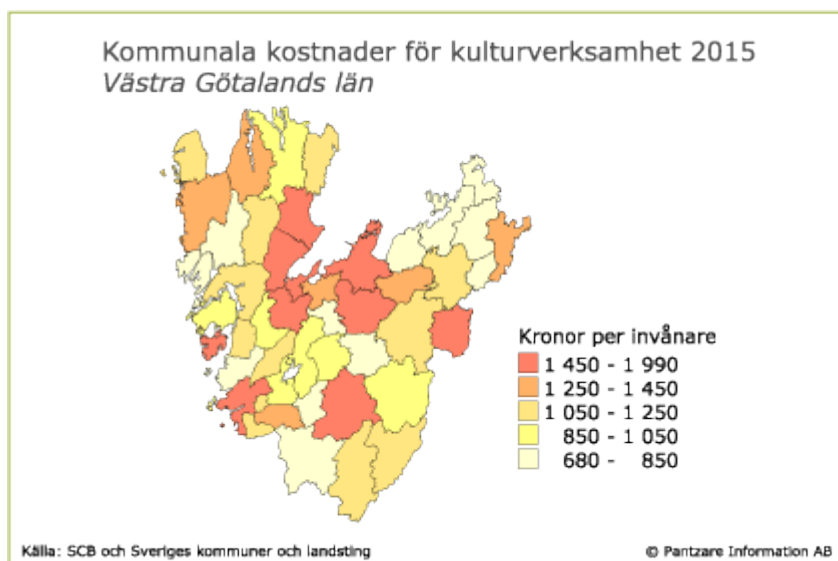
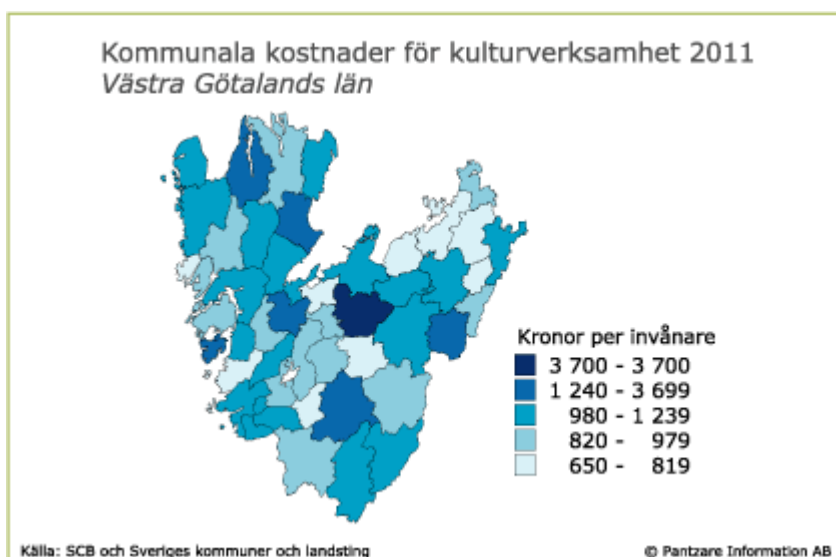

Illustration av regionfakta.com

Kommunala kultursatsningar 2011

Kommunerna i Västra Götaland satsade 2011 i genomsnitt 1 047 kronor per invånare på kultur, som avser stöd till kulturella föreningar, studieorganisationer, museer, bibliotek samt musik- och kulturskola. Detta var något lägre än genomsnittet för samtliga kommuner i Sverige som var 1 061 kronor per invånare. Kommunernas kostnader för kultur varierade mycket mellan de enskilda kommunerna, men Vara, Trollhättan och Borås var i likhet med 2015 de kommuner som satsade mest på kultur. Vara var den kommun som satsade mest i Sverige, 3 700 kronor per invånare. Sotenäs satsade minst med 655 kronor per invånare följt av Töreboda och Bollebygd.

Kultursatsningar i fem större städer i Västra Götaland

Stad	Kultursatsningar 2011	Kultursatsningar 2015	Procentuell förändring	Folkmängd 2016	Kommentar
Trollhättan	1 598 kr/invånare	1 927 kr/invånare	21 %	57 600	Trollhättan satsar näst mest kronor per invånare på kultur i Västra Götaland och ökar med 21 %.
Borås	1 520 kr/invånare	1 705 kr/invånare	12 %	109 600	Borås intar tredje platsen i Västra Götaland och ökar med 12 %.
Göteborg	1 146 kr/invånare	1 454 kr/invånare	27 %	554 500	Göteborg hamnar på nionde plats i Västra Götaland och ökar med 27 %.
Uddevalla	1 187 kr/invånare	1 197 kr/invånare	1 %	55 000	Uddevalla hamnar på plats 16 i Västra Götaland och ökar bara med en procent.
Skövde	987 kr/invånare	1 130 kr/invånare	15 %	54 000	Skövde hamnar på plats 20 i Västra Götaland och ökar med 15 %.
Västra Götaland	1 047 kr/invånare	1 108 kr/invånare	6 %	1 666 100	Samtliga fem större städer satsar mer på kultur per invånare än genomsnittet för Västra Götaland.
Riket	1 061 kr/invånare	1 160 kr/invånare	9 %	9 981 800	Det är bara Skövde som inte satsar mer på kultur per invånare än genomsnittet för samtliga kommuner i Sverige.

Källa: Regionfakta.com

5. Avslutande kommentarer

Västra Götalands mest kulturellt aktiva invånare

1. Göteborg
2. Uddevalla
3. Borås
4. Trollhättan
5. Skövde

Lund och Stockholm har Sveriges mest kulturellt aktiva invånare

Lund och Stockholm är Sveriges mest kulturella städer följt av Uppsala, Göteborg och Malmö. Uddevalla klättrar till plats 15 från 22 i Sverige och intar andra plats i Västra Götaland över andelen kulturellt aktiva invånare. I Borås var andelen kulturellt aktiva invånare lägst i Västra Götaland, men hamnar nu på tredje plats. Trollhättan hamnar på fjärde plats och Skövde halkar ned från andra plats till sista plats över andelen kulturellt aktiva invånare i Västra Götaland.

Kulturellt aktiv befolkning i Göteborg

Resultaten hänger ihop med att Göteborg hamnar högst i Västra Götaland för samtliga kulturvanor förutom "museiligan" som leds av Uddevalla och "biblioteksligan" som leds av Borås. Uddevalla hamnar på andra plats i Västra Götaland i "bokläsningsligan". Skövde hamnar på andra plats i Västra Götaland i "bioligan" och "teaterligan", men hamnar sist i "museiligan" och "biblioteksligan". Trollhättan hamnar sist i Västra Götaland i "teaterligan", "bokläsningsligan" och "pop/rockligan" samt på tredje plats i "biblioteksligan" och "museiligan". Borås hamnar på tredje plats i "teaterligan", "bokläsningsligan" och "pop/rockligan" samt på fjärde plats i "bioligan" och "museiligan".

Göteborg är konsertstad, Borås är biblioteksstad och Uddevalla är museistad

Sammantaget kan sägas att Göteborg har en kulturellt aktiva invånare inom samtliga kulturvanor och är ledande i Sverige avseende pop/rock konserter. Borås utmärker sig nationellt som biblioteksstad och Uddevalla som museistad. Skövde hamnar högt i bioligan. Trollhättan utmärker sig inte inom något område, men invånarna besöker bibliotek och museer något mer frekvent relativt övriga kulturvanor.

Resultaten speglar att ålder, utbildningsnivå och närhet till utflyktsmål påverkar kulturvanor

Resultaten speglar att ålder, utbildningsnivå och närhet till utflyktsmål påverkar kulturvanor. Att storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö ligger i topp är inte förvånande. Både Lund och Uppsala är utpräglade universitetsstäder med ung och välutbildad befolkning.

Hur står sig då övriga fyra städerna i Västra Götaland nationellt när det gäller kulturellt aktiva invånare? Uddevalla och Borås förbättrar sina placeringar och Trollhättan och Skövde försämrar sina placeringar. Det är bara Uddevalla som når topp 15, övriga hamnar längre ned på listan som totalt inrymmer 34 städer i Sverige.

Intressant är att kommunernas kultursatsningar inte verkar påverka alls. I både Stockholm och Uppsala minskar kultursatsningarna, men de klättrar ändå i placeringar och omvänt i Göteborg ökar kultursatsningarna, men halkar ändå ned i listan över kulturellt aktiva invånare. Trollhättan är kanske det bästa exemplet, som satsar näst mest kronor per invånare per kultur i Västra Götaland, men hamnar ändå långt ned i listan över städer med kulturellt aktiva invånare.

Stad	Placering index 2011	Placering index 2015	Kultursatsning kr per invånare 2015	Procentuell förändring i kultursatsningar sedan 2011	Folkmängd 2016
Lund	1	1	1 486	2 %	118 200
Stockholm	3	1	1 027	- 2,3 % (jämfört med 2013)	928 100
Uppsala	4	3	919	- 4,5 % (jämfört med 2013)	213 300
Göteborg	2	4	1 454	27 %	554 500
Malmö	5	5	1 904	- 7 %	326 700
Uddevalla	22	15	1 197	1 %	55 000
Borås	29	19	1 705	12 %	109 600
Trollhättan	24	26	1 927	21 %	57 600
Skövde	20	28	1 130	15 %	54 000

Osäkerhet i resultat och bör ses som inspiration till diskussion

Avslutningsvis kan konstateras att det enbart är ett fåtal kulturvanor som inkluderats i denna rapport. Dessutom fokuserar analysen enbart på frekventa kulturvanor för de fem större städerna i Västra Götaland och övriga kommuner lämnas därhän. Om resultaten sett annorlunda ut om fler eller andra kulturvanor och kommuner inkluderats i analysen är en annan historia. Detta tillsammans med osäkerhet när det gäller jämförelser över tid gör att resultaten i denna rapport bör ses som inspiration till diskussion, snarare än absoluta sanningar.

Behov av mer kunskap om andelen som står utanför kulturlivet

Det finns dock behov av att fortsätta undersöka och analysera hur invånarnas kulturvanor i allmänhet och läsvanor i synnerhet förändras över tid, särskilt om andelen invånare som svarar ”Ingen gång” minskar eller ökar. Minst lika intressant som att undersöka kulturvanor, är att få mer kunskap om andelen som står utanför kulturlivet ökar eller minskar.

6. Litteraturlista och datakällor

Antoni Rudolf: *Kulturen och staden*, Fastighetsägarna 2011⁶

Bové Josefine: *Kulturvanor i svenska städer*, SOM rapport 2016:34⁷

Bové Josefine, Annika Bergström och Jonas Ohlsson: *Vision Västra Götaland 2014*, SOM rapport 2014:28⁸

Bové Klara: *Vision Västra Götaland 2015*, SOM rapport 2015:31⁹

Bové Klara, Annika Bergström och Jonas Ohlsson: *Västra Götaland 2015*, SOM rapport 2015:10¹⁰

Bové Klara, Daniel Jansson och Niklas Haring: *Vision Västra Götaland 2016*, SOM rapport 2016:36¹¹

Myndigheten för Kulturanalys: *Kulturvanor*, Rapport 2016:1¹²

Datakällor

Kulturdatan för publik till scenkonst

Myndigheten för Kulturanalys för besökare till museer

Regionfakta för biblioteksstatistik, regionala och kommunala kultursatsningar

SOM institutet för kulturvanor

Svenska Filminstitutet för biobesök

⁶ http://www.fastighetsagarna.se/MediaBinaryLoader.axd?MediaArchive_FileID=ed947d1c-3511-4779-aa14-d17df360b050&FileName=Kulturen+och+staden%5B1%5D.pdf

⁷ http://som.gu.se/digitalAssets/1608/1608678_kulturvanor-i-svenska-st--der.pdf

⁸ http://som.gu.se/digitalAssets/1507/1507776_vision-v--stra-g--taland-2014.pdf

⁹ http://som.gu.se/digitalAssets/1557/1557177_vision-v--stra-g--taland-2015-korr.pdf

¹⁰ http://som.gu.se/digitalAssets/1554/1554465_v--stra-g--taland-2014-korr.pdf

¹¹ http://som.gu.se/digitalAssets/1609/1609986_vision-v--stra-g--taland-2016.pdf

¹² <http://www.kulturanalys.se/wp-content/uploads/2016/01/Kulturvanor.pdf>

2017-03-17

Dokumentnamn: Västra Götalands mest kulturella stad – kulturindex för större städer i Västra Götaland med nationell utblick

Diarienummer: KUN 2017-00065

Kontaktperson: Mari Nilsson, Koncernkontoret, Koncernavdelning data och analys

E-post: mari.nilsson@vgregion.se